

Åtgärder enligt Naturvårdsprogram för Mjölby kommun 2013.

Svartån genom Mjölby

Naturvårdsprogrammet är uppdaterat!

Naturvårdsprogrammet fastställdes av Kommunfullmäktige 2001. Åtgärdsdelen har reviderats två gånger 2004 och nu 2013 genom beslut i Kommunstyrelsen. Objektskatalogen med områden med kända höga naturvärden uppdaterades med ny kunskap 2010. Objektskatalogen finns som klickbar karta på kommunens hemsida. Nedan hittar ni det reviderade åtgärdsprogrammet som visar hur naturvårdsarbetet i kommunen ska ske de närmaste åren. Nedan finns också kommunens mål för naturvärden som beslutats av Kommunfullmäktige dels vid antagandet 2001 dels vid fastställandet av den senaste kommunövergripande översiktsplanen.

Gunnar Myrhede
Kommunekolog

Bilaga 1

4.4 Kommunala mål

De kommunala naturvårdsmålen har sin utgångspunkt i de internationella, nationella och regionala målen som redovisats ovan och omsätter dessa på kommunal nivå.

Mål för naturvärden i Mjölby kommun:

- Hushållningen med naturresurser ska vara långsiktigt hållbar.
- Den biologiska mångfalden ska bevaras, d.v.s. att en rik variation av naturtyper, arter och gener bibehålls samt att i kommunen förekommande arter ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser i livskraftiga bestånd.
- Värdefulla geologiska bildningar ska bevaras.
- Mjölby kommuns invånare ska ha tillgång till en god livsmiljö med rika naturupplevelser.
- Vid skötseln av Mjölby kommuns naturmark (skog, ängs- och hagmark och liknande) ska huvudvikten läggas vid naturvård, friluftsliv och rekreation.
- Natur ska skötas och åtgärdas enligt kommunens naturvårdsprogram.
- Platser med höga naturvärden ska undantas från exploatering. Värdefull tätortsnära natur bevaras och utvecklas i stråk som blir en del av ortens grönstruktur.
- Vattenmiljö ska utvecklas inom och i anslutning till tätorterna

5 Åtgärdsprogram

5.1 Syfte

Åtgärdsprogrammet syftar till att uppfylla kommunens mål för naturvärden. Det ska också vara en operativ verksamhetsplan för kommunens naturvårdsarbete, som dels medverkar till att resurserna används på bästa sätt med hänsyn till hotbilder och åtgärdsbehov, dels utgör underlag till verksamhetsplanering och budgetarbete.

5.2 Underlag

Grunden för åtgärdsprogrammet är de kunskaper om åtgärdsbehov som framkommit vid arbetet med Naturvårdsprogrammets objektindel. Andra underlag är gällande internationella, nationella, regionala och kommunala mål och olika kommunala planeringsinstrument såsom Översiktsplan, Skogsbruksplan och Mjölby Kommuns Vision 2025.

5.3 Omfattning

Åtgärdsprogrammet gäller från att Naturvårdsprogrammet antagits till dess ett nytt program fastslås. Åtgärdsprogrammet reviderades senast år 2004 och målsättningen är att det ska revideras genom beslut i kommunstyrelsen under varje mandatperiod. Programmet ska dessutom ses över årligen och vara underlag för miljönämndens verksamhetsplan för nästföljande år.

En ansträngning har gjorts att hålla åtgärdsförslagen så konkreta som möjligt, för att man enkelt ska kunna utvärdera om de har uppfyllts. I första hand har åtgärder som kommunen själv ansvarar för och utför medtagits, och främst de som ligger inom miljönämndens ansvarsområde. Andra aktörers åtgärder omnämns bara då de är av väsentlig betydelse för naturvården i Mjölby kommun och har kunnat förankras väl. Åtgärderna inskränker sig också främst till rena naturvårdsåtgärder.

Bara de mest angelägna åtgärderna har försetts med genomförandetid (prioritet 1 och 2). Detta beroende på att de flesta projekt måste planeras mer i detalj innan tidsåtgång och kostnader kan anges.

5.4 Läsanvisning

För varje åtgärd nedan finns först en kort beskrivning av åtgärden, därefter ansvarig för genomförandet och till slut prioritet. Prioriteringen innebär följande:

- **Prioritet 1:** Åtgärden genomförs eller påbörjas senast **2013**.
- **Prioritet 2:** Åtgärden bör genomföras eller påbörjas senast **2016**, d.v.s. under programperioden.
- **Prioritet 3:** Är förslag på åtgärder för framtiden, där tidplan läggs fast i nytt åtgärdsprogram eller årlig översyn.

Åtgärder som länsstyrelsen ansvarar för beslutar länsstyrelsen om. De tas upp i åtgärdsprogrammet för att ge en mer samlad bild av det naturvårdsarbete som bedrivs inom kommunens gränser.

Åtgärder med kursiv stil är nya för åtgärdsprogrammet.

5.5 Åtgärder

5.5.1 Inventeringar

Inventering av ekmiljöer.

Länsstyrelsen

Kommentar: genomfört och inarbetat i Naturvårdsprogrammet

Inventering av insekter i ekmiljöer. (Ny)

Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Särskild fokus på området längs Svartån mellan Mjölby och Solberga men även andra ekområden. Statliga pengar finns att söka, inventeras förutsatt att medel erhålles.

Inventering av fåglar på Svartåns strandängar (Ny)
Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Statliga pengar finns att söka, inventeras förutsatt att medel erhålles.

Inventering av Svartån och dess biflöden.

Länsstyrelsen

Kommentar: genomfört se länsstyrelsens rapport 2002:4

Inventeringar enligt skötselplanen för Skogssjöområdet naturreservat. (Ny)

Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret)

Prioritet 2

Kommentar: Statliga pengar finns att söka, inventeras förutsatt att medel erhålles.

Inventering av sjöar. Kommunens sjöar inventeras översiktligt och deras naturvärde bedöms. De värdefullaste väljs ut för en fördjupad biologisk inventering.

Miljönämnden i samarbete med Länsstyrelsen och övriga kommuner i länet

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 2 i det tidigare åtgärdsförslaget.

Inventering av vattendrag. De vattendrag som inte tidigare inventerats inventeras översiktligt och deras naturvärde bedöms. De värdefullaste väljs ut för en fördjupad biologisk inventering.

Miljönämnden i samarbete med Länsstyrelsen och övriga kommuner i länet.

Kommentar: genomfört och inarbetat i Naturvårdsprogrammet

Inventering av våtmarker, mindre än 10 ha.

Miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget

Fördjupad biologisk inventering av våtmarker som redovisats i klass 1 eller 2 i Våtmarksinventeringen och som är dåligt kända.

Miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget.

Inventering av gårdsmiljöer och parker m.fl. trädmiljöer i Slättbygden samt alléer och kyrkogårdar i hela kommunen.

Miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget.

Inventering av småvatten i Slättbygden.

Miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget.

Inventering av Ängs- och hagmarker

Kommentar: genomfört och inarbetat i naturvårdsprogrammet

Inventering av de områden som anges ha inventeringsbehov i Naturvårdsprogrammets objektbeskrivningar.

Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget. 40 objekt, flera med anknötning till vatten, anges ha inventeringsbehov i programmet. Statliga pengar finns att söka, inventeras förutsatt att medel erhålles.

5.5.2 Bevarande och vård

Hela kommunen

Restaurering av kalkkärr. Upp till 10 kalkkärr restaureras, beroende på intresse hos markägarna. Åtgärderna kan innefatta röjning, stängsling och igenläggning av diken. För att skötseln ska säkras på lång sikt bör områdena, i samråd med markägarna, få ett lagligt skydd.

Miljönämnden, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen

Kommentar: Genomfört. 10 kalkkärr restaurerades under år 2000. Två av dem ingår i numera i naturreservat, två är skyddade genom biotopskydd och av de övriga är tre utsedda att ingå i natura 2000-nätverket. Uppföljningsbesök har gjorts på de 10 kalkkärrarna under 2003. Länsstyrelsen Life-projekt Ris och Ros omfattade ett par områden i Mjölby kommun. Kalkkärrarna är viktiga ansvarbiotoper för Mjölby kommun och finns alltid med i naturvårdsarbetet. Aktuellt den närmaste perioden är tex området kring Örbacken och möjligheterna att utöka/nyskapa kalkkärrsmiljöer där.

Restaurering av stäppängar. Upp till 3 stäppängar restaureras, beroende på intresse hos markägarna. Åtgärderna kan innefatta röjning och stängsling. För att skötseln ska säkras på lång sikt bör områdena, i samråd med markägarna, få ett lagligt skydd.

Miljönämnden, Länsstyrelsen

Kommentar: Genomfört. 3 stäppängar restaurerades under år 2000. Ett av dem ingår i naturreservat, ett är biotopskyddat medan det tredje som har inslag både av stäppäng och kalkkärr idag sköts enligt skötselplan. Uppföljningsbesök har gjorts i de tre områdena under 2003. Viktigt att följa utvecklingen för de tre områdena och anpassa skötseln för att på bästa sätt gynna den särpräglade floran. Naturvårdsbränning genomförd vid Govlösa Kalktorräng i Normlösa. Röjning har skett på Pilosaåsen i Skogssjöområdet.

Åtgärder vidtas för att förbättra Skenaåns vattenkvalité och stärka naturvärden knutna till ån.
(Ny)

Vattenägarna, Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret)

Prioritet 2

Kommentar: Forskningsprojekt kring Skenaån och närsalter startat 2009 av vattenägarna tillsammans med Linköpings universitet och länsstyrelsen. Kommunen bara med som rådgivare och vattenägare i liten utsträckning. Inga särskilda ekonomiska åtaganden i dagsläget.

Våtmarker anläggs i anslutning till Svartåns avrinningsområde.

Miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget

En aktuell skötselplan för Tåkerns naturreservat utarbetas.
Länsstyrelsen

Prioritet 2

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget. Arbetet med ny skötselplan har påbörjats. Kommunen remissinstans, inga särskilda ekonomiska åtaganden för kommunen

En aktuell skötselplan för Örbackens naturreservat utarbetas.
Länsstyrelsen, Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret)

Prioritet 1

Kommentar: Kommunen har föreslagit Länsstyrelsen att samordning kan ske mellan skötselplan och kontrollprogram för vattentäkten avseende Örbackens kalkkärr.

Kommunen åtagit sig att i samråd med länsstyrelsen ta fram förslag till skötselplan. Tidsåtgången beräknas till 6 veckors arbetstid för kommunekologen vilket motsvarar ca 50 000 kronor.

Kommunal mark

Beståndet av luddvedel i Skogssjöns naturreservat säkerställs och bereds möjlighet att utvecklas genom röjningsåtgärder.

Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Røjning skedde under år 2009. Røjning kommer att behöva göras var tredje/fjärde år. Ingår i den nya skötselplanen för skogssjöområdet naturreservat. Statliga medel kan sökas för nya röjningsåtgärder.

Hagmarken vid Västra Lund i Skänninge restaureras och den fortsatta skötseln säkerställs.
Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Røjning skedde under år 2000. Området är stängslat för bete. Skötsel enligt särskild skötselplan. Området vid Västra Lund i Skänninge betas och hålls öppet av kor och hästar. Uppföljning behövs. Skötsel enligt arrende. Uppföljning av kommunekolog i samråd med tekniska kontoret.

En aktuell skötselplan för Skogssjöns naturreservat utarbetas.
Länsstyrelsen, kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Kommentar: Klar och fastställd 2009.

Kungshögarna sköts genom årlig slåtter där särskild hänsyn tas till beståndet av klippnejlika.
Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Årlig slåtter sker enligt skötselplan. Uppföljning behövs. Pågående skötsel. Uppföljning av kommunekolog i samråd med tekniska kontoret.

Vid tecknande av nya arrendeavtal för kommunens åkermark prioriteras brukande med ekologisk inriktning

Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget

En allmogeåker anläggs i nära anslutning till Mjölby tätort.
Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), miljönämnden

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 2 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget.

5.5.3 Information

En populärversion av Naturvårdsprogrammet utarbetas. Här presenteras ett urval av Naturvårdsprogrammets objekt tillsammans med foton och kartbilder. Denna vägvisare till naturen i Mjölby kommun ska kunna användas av kommuninvånare, turister, skolor m.fl. som vill hitta nya exkursionslokaler och naturupplevelser i kommunen. Den ska finnas till försäljning till en lägre kostnad.

Miljönämnden

Kommentar: Genomfört, klar 2006.

Guideverksamhet och naturbaserad turism utvecklas, t.ex. genom deltagande i Länsstyrelsens naturguidningar.

Miljönämnden, kommunstyrelsen (kommunledningskontoret)

Prioritet 1

Kommentar: eget guideprogram tillsammans med Boxholms kommun för första gången 2010. Årlig naturvårdsdag med kommunstyrelsen sedan 2008. Miljönämnden har 30 000 kronor budgeterat till naturguideverksamhet årligen.

Naturvårdsprogrammet publiceras på Internet.

Miljönämnden

Kommentar: Genomfört 2004

En broschyr med information och vägvisning till ca 5-10 naturobjekt i Mjölby kommun utarbetas. Den ska delas ut kostnadsfritt.

Miljönämnden

Kommentar: Genomfört, gjordes tillsammans med Mjölbyguiden 2006.

Utåtriktade aktiviteter med tema svamp årligen under september månad (Ny)

Miljönämnden, Kultur och fritid

Prioritet 1

Kommentar: svampmånad i september from 2009. Åtgärderna ryms inom miljönämndens budget

Markägare till objekt i Naturvårdsprogrammet informeras om detta och en dialog om exempelvis skötselfrågor skapas.

Miljönämnden, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen

Prioritet 2

Kommentar: De flesta markägare informerade. Objektsdelen reviderad Under 2010. Viktigt med dialog särskilt med markägare som har objekt där naturvärden är hotade. Broschyr om naturvårdsprogrammet framtagen under 2012. Information till markägare kontinuerligt.

Markägare och allmänhet informeras om biologisk mångfald, naturvård och Naturvårdsprogrammet.

Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Pågår ständigt. Bland annat genomfördes 2010 ett informationsprojekt om Svartån i centrala Mjölby.

Östgötaleden förlängs från Örbacken till Skänninge via Hattorp. Ska ansluta till Klosterleden i centrala Skänninge(Ny)

Kultur-och fritid, Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret)

Prioritet 3

Kommentar: Prioriteras högre? Möjligt att finansiera via Östsam.

5.5.4 Säkerställande

Naturreservat bildas inom området Väderstadåsen - Nyhemsmyren - Åsabackemyren.
Länsstyrelsen, kommunstyrelsen, miljönämnden

Kommentar: Genomfört, Åsabackarnas naturreservat bildades 2001.

Förslag till skötselplan tas fram för de ånära delarna mellan järnväggsgatan och vattenverket vid Sörby (nr 144 NVP). Även sumpskogen kring Sörbybäcken (nr 320 NVP) tas med.
Miljönämnden, tekniska kontoret

Prioritet 1

Kommentar: Detaljplanen fastställd 2006, hänsyn tagen till naturområdena. Arbete med skötsel påbörjat. Tidsåtgång för att ta fram skötselplan beräknas till ca 6 veckor vilket motsvarar ca 50 000 kronor. Möjlighet att få stöd för restaurering och skötsel av strandängarna.

Svartån med strandområde genom Mjölby. Utreda möjligheterna att öppna vandringsvägarna för fisk och andra organismer genom Mjölby tätort. (Ny)

Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret)

Prioritet 2

Kommentar: Enkel skötselplan finns upprättad för området nedströms vattenkraftverket bla med stöd av statliga naturvårdspengar. Skötselplanen upprättad i samråd med tekniska kontoret och överensstämmande med intentionerna i ” Utvecklingsmöjligheter för Svartån i Mjölby stad” (White 2008-04-25). Uppströms kraftverket regleras markanvändningen i tätorten rätt väl i detaljplaner samt den kommande planen för Svartå strand. Arbete bör läggas ned på utreda möjligheten att få till stånd fria vandringsvägar för fisk och andra vattenorganismer genom Mjölby. Genom vattendom kommer det att finnas fria vandringsvägar från Sommen till Mjölby tätort inom de närmaste åren. Medel finns för utveckling av Svartåområdet samt möjlighet att söka pengar från Vattenmyndigheten.

5.5.5 Administration, fysisk planering m.m.

En GIS-baserad naturdatabas utvecklas. Här ska Naturvårdsprogrammet löpande uppdateras och kunskapen om kommunens naturvärden samlas. Databasen ska finnas tillgänglig för användare inom kommunen, vid t.ex. fysisk planering och frågor om lokalisering och exploatering.

Miljönämnden, Byggnadsnämnden

Prioritet 2

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget. Naturdatabas finns redan tillgänglig genom den rikstäckande artportalen. Viktigt att se till att GIS-material som tillhandahålls av kommunen är aktuellt. Inga särskilda kostnader, ryms inom verksamheten idag.

Samråd begärs från skogsvårdsstyrelsen inför avverkningar som berör Naturvårdsprogrammets objekt och övriga områden med höga natur- eller rekreationsvärden.
Miljönämnden

Prioritet 1

Kommentar: Fungerar idag! Inga särskilda kostnader.

Förslag till examensarbeten inom ämnesområdet naturvård tas fram i samarbete med tex Linköpings Universitet.

Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget. Inga särskilda kostnader.

Arbetsformer för att kunna erbjuda enskilda markägare hjälp med röjning och andra skötselåtgärder i värdefulla naturområden utarbetas.

Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret, arbetsmarknadsenheten)

Prioritet 3

Kommentar: Prioritet 3 (förslag till åtgärder i framtiden) i det tidigare åtgärdsförslaget. *Kostnad?*

Delta i planlägningsarbetet av bebyggelse i tätorter med syftet att bevara och utveckla grönområden. Särskild uppmärksamhet bör ägnas Svartån genom centrala Mjölby.

Miljönämnden

Prioritet 1

Kommentar: Pågår ständigt. Naturvärden ofta med tidigt i planprocessen. *Inga särskilda kostnader.*

Medverka i arbetet med lokalt omhändertagande av dagvatten med syftet att vid utbyggnad anlägga dammar, bäckar m.m. som också är biologiskt rika och estetiskt tilltalande.

Miljönämnden

Prioritet 2

Kommentar: Pågår ständigt i samband med planläggning. Viktigt att miljökontoret är med även i utförandeskedet. *Inga särskilda kostnader.*

Åtgärder vidtas för att förbättra Hargssjöns vattenkvalité och stärka naturvärden knutna till sjön. (Ny)

Miljönämnden, Kommunstyrelsen (tekniska kontoret), Vattenägarna

Prioritet 2

Kommentar: Uptakt med metardag 2011. Möjlighet att driva som leaderprojekt.

Objektsdelen av naturvårdsprogrammet uppdateras med de nya kunskaper som kommit fram.

Miljönämnden

Kommentar: Genomfört. Grundlig revidering av objektsdelen under 2010.